

Олег Кравченко

**МИТРОПОЛИТ ІЛАРІОН (ОГІЄНКО): МІЙ УЧИТЕЛЬ
І СВЯТИТЕЛЬ (СПОГАДИ/РЕФЛЕКСІЇ)¹**

*Протопресв. д-р Олег КРАВЧЕНКО;
Професор Бословського факультету
Колегії Св. Андрія, Вінніпег,
Манітоба, Канада*

**■ Митрополит Іларіон
(Огієнко):
мій учитель і святий
(Спогади / рефлексії)**

З митрополитом Іларіоном я познайомився восени 1952 року, коли прибув до Вінніпегу на студії в Колегію Св. Андрія. Вона розміщувалася тоді в північній частині міста, неподалік сучасного приміщення Консисторії Української Православної Церкви в Канаді. Це сталося якраз через рік після мого приїзду з Франції (з Парижу) до Канади (до Монреалю).

Мені тоді минуло лише 17 років. Митрополиту було 70, Отож, я зустрівся з ним ще юнаком. Можливо, саме тому ця людина й зробила на мене неймовірно велике враження, яке залишилося зі мною на ціле життя. Переді мною постав державний муж (міністр освіти й віровизнань), визначний учений (професор, дослідник, відомий славіст), а ще до того й Митрополит.

Однією з головних рис постаті митрополита Іларіона,— крім його енциклопедичних знань і зацікавлень,—була його любов до праці. Він, справді, був людиною труда і ніколи не сидів без діла. Я його пам'ятаю завжди за столом—при писанні або читанні. Праця для нього мала релігійний характер: це був подвиг, його персональне служіння Богові. Любив він теж і угощати. Як хто до нього приходив, він переривав роботу і просив «приготувати чайку». Це був гостинний господар. Розмови його ніколи не були пустопорожніми, а завжди доречними і значущими. Ми, студенти, любили гостювати у свого професора-Митрополита.

¹ Збережено орфографію автора

З цією людиною я провів чотири роки в стінах, як ми пізніше казали «старої колегії»—від 1952 до 1956 року. Це були роки мого формування. Лекції Владика—які він, сидячи, чітко і спокійно читав із своїх коротких записів,—я не тільки слухав, але й пильно записував та переписував, бо вже тоді відчував, що таких учителів і наставників Бог не часто посилає. Помимо того, що я був наймолодшим серед студентів, Митрополит мав до мене особливу повагу і призначив незабаром «старшим іподияконом». З цією роботою я був обізнаний ще з Парижу, бо мав нагоду служити в митрополита Полікарпа (Сікорського). Так мені довелося брати участь у канонічних візитаціях і рукоположеннях Владика Іларіона, бувати часто в його резиденції та,—незважаючи на мою юність і те, що він був професором, а я всього лиш студентом,—провести чимало часу за розмовами як про Церкву, так і про інші справи. Це було мовби продовженням його лекцій, а моїх студій.

Зважаючи на свою недосвіченість, я, звичайно, міг допомагати йому більше, як кажуть, ногами, ніж головою. Саме тоді Владика випускав свій журнал «Віра й культура» і треба було допомогти: або завезти щось до друкарні (Christian Press), або привезти тощо.

Митрополит Іларіон був не тільки моїм учителем але й святителем; він рукоположив мене і в диякони, і в пресвітери. У диякони Владика поставив мене в Давфіні, а в пресвітери—в Соборі Св. Покрови, у Вінніпезі. Це сталося згодом 1959 року, цебто через кілька літ після закінчення Колегії, бо я ще вирішив піти і здобути університетську освіту, що й зробив, закінчивши франкомовний Монреальський університет (у ділянці філософії) з відзначенням [*magna cum laude*]. Правда, Митрополит не дуже був за тим, бо побоювався, що я не стану священиком, а піду по світській лінії. При академічному акті вручення мені диплому він сказав: «Сину! Повертайся до Церкви!»

Оцінюючи історичну роль митрополита Іларіона, можна ствердити, що з його прибуттям на канадські терени розпочинається нова ера в історії Української Православної Церкви

в Канаді. Наша Церква—зростаючи стає Митрополією в складі трьох єпархій; Середньої, з осідком у Вінніпезі, на чолі з самим митрополитом Іларіоном (Огієнком); Східної, з осідком у Торонто, на чолі з архієпископом Михаїлом (Хорошим) та—згодом—Західної, з осідком в Едмонтоні, на чолі з єпископом Андреем (Метюком)—учнем і близьким співробітником Митрополита Іларіона на Холмщині.

Час активного пастирювання митрополита Іларіона—а це 50-ті й 60-ті роки минулого століття—був вершиною розвитку нашої Церкви в Канаді, Бог післав його якраз у слушний час, коли треба було—і настала можливість—розширити та скріпити церковне життя в Канаді.

Давши—1951 року—згоду стати «Митрополитом Вінніпегу і всієї Канади», владика Іларіон почав ретельно і систематично відвідувати кожний куточок цієї розлогої країни, по якій розсіювалися українці. Скрізь і всюди він читав лекції, проповідував, навчав... Його, як він їх звав, «канонічні візитації» завжди були обдумані і послідовні. Кожна з них мала свою ціль і своє завдання. Таким способом, за зглядно короткий час, він—особисто—пізнав кожного священика і кожную парафію, їхній потенціал і потреби.

Особа бл. пам'яті Митрополита Іларіона була многогранною. Як ієрарх, він особливу увагу присвятив канонічному порядку та літургічній практиці. Про це—при різних нагодах—він говорив, писав, проповідував і навчав. Як науковець («старого покою»), він,—як було вже попередньо згадано,—відзначався енциклопедичним знанням та універсальним зацікавленням. Про це свідчать його праці на різні теми, мовознавчі, історичні, релігійні, культурологічні, тощо. Як професор і декан Богословської академії (так він звав богословський факультет старої Колегії Св. Андрея) владика Іларіон виховав ціле покоління ревних душпастирів.

Визначний учений, добрий учитель, палкий патріот, дбайливий ієрарх (він усіх нас звав «своїми синами») — Митрополит Іларіон дійсно стає стовпом Православ'я в Канаді. Для нас, канадців, він—новий Петро Могила. Його авторитет, знання, пастирське піклування, канонічна дисципліна

літургичне впорядкування поставили нашу Церкву на високий рівень. Доба Іларіона—це була справді «золота доба» в історії УПЦ в Канаді.

У життя і розвиток нашої Церкви в Канаді владика Іларіон вклав два десятки років ревної і невтомної праці. Його відхід (29 березня 1972 року) всі ми відчули як велику втрату. Та він залишив по собі багатьох послідовників. Хоч і помер Митрополит Іларіон, та діло, в яке він вклав так багато сили і знання—часто у невідрадних обставинах життя і праці—продовжується...

На північно-американському континенті ми маємо дві Українські православні митрополії—у США і в Канаді,—як дві сестри. Хоча вони й відмінні. Цю відмінність, як дві різні печатки, вони одержали від своїх довголітніх первоієрархів: у США—митрополита Мстислава (Скрипника), в Канаді—митрополита Іларіона (Огієнка). Іншими словами, кожна з цих спільнот віддзеркалює ці дві великі особистості.

Постать бл. пам'яті Митрополита Іларіона (Огієнка) навіки залишиться в історії нашої Церкви в Канаді. Він був мужем епохи. Його спадщина не тільки духово збагачує нас у Канаді, але й почала привертати увагу в Україні. Це нас зворушує і тішить. Щодо мене, особисто, то я вдячний Богові за нагоду, яку Він дав мені—ще на світанку мого життя,—зустрітися і спілкуватися з такою великою людиною як Митрополит Іларіон (Огієнко). Від нього я багато навчився і проніс цю науку, як батьківський дороговказ через роки духовного служіння Богові і народові. І те, ким я є сьогодні, значною мірою завдячую якраз йому.

(за ж-лом "Віра й культура. — 2008-2010. — Ч. 15. — С. 302-305)